

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск III

УМАНЬ
2017

УДК 74.03 (063)
ББК (74.100.54+74.200.54)я431
В 80

Головний редактор: Демченко І. І.
Редакційна колегія: Бабій І. В., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.
Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (22 березня 2017 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2017 р. – Вип. III. – 139 с.

УДК 74.03 (063)
ББК (74.100.54+74.200.54)я431

© Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
-----------------	---

Розділ I. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1. <i>Басс О.</i>	Загально-теоретичні основи інклюзивної освіти.....	8
2. <i>Бегас Л.</i>	Особливість дітей, які мають слабо виражені відхилення у розумовому й соціальному розвитку.....	10
3. <i>Бистранівська О.</i>	Інклюзія в загальноосвітній школі.....	13
4. <i>Гніда Т., Калініна Т.</i>	Готовність педагогічних працівників до впровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах...	16
5. <i>Засць В.</i>	Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи.....	18
6. <i>Залізник А.</i>	Інклюзивна освіта дітей з особливими потребами.....	20
7. <i>Кривоніс А.</i>	Особливості інклюзивної освіти дітей з аутизмом в Україні.....	22
8. <i>Ляховець О.</i>	Формування творчого потенціалу особистості дітей з особливими освітніми потребами.....	24
9. <i>Малишевська І.</i>	Розбудова інклюзивної освіти в українському суспільстві.....	26
10. <i>Осіпенко Я.</i>	Розвиток інклюзивної освіти в Україні....	29
11. <i>Пахомова Н.</i>	Діагностико-корекційний консалтинг як основа інклюзивної освіти.....	31
12. <i>П'ясецька Н.</i>	Історичний аспект характеристики вад мовлення у дітей.....	34
13. <i>Расулова Ю</i>	Особливості інклюзивної дошкільної освіти.....	36

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1. <i>Гришко І.</i>	Аксіологічні орієнтири інклюзивного навчання і виховання дітей дошкільного віку	39
2. <i>Дікусар М.</i>	Соціальне виховання дошкільників з мовленнєвими порушеннями засобами естетотерапії.....	41

3.	<i>Казачінер О.</i>	Мотиваційно-ціннісний компонент моделі розвитку інклюзивної компетентності вчителів філологічних дисциплін.....	42
4.	<i>Лемещук М.</i>	Особливості формування комунікативної сфери у дітей з мовленнєвими порушеннями	45
5.	<i>Нагорний Я.</i>	Методичні аспекти формування навичок самостійної роботи у дітей з мовленнєвими порушеннями.....	47
6.	<i>Скарженюк І.</i>	Особливості застосування педагогічного доробку М. Монтесорі в українській системі освіти.....	49
7.	<i>Суворова А.</i>	Формування цілісної картини світу дитини дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами фототерапевтичного впливу.....	52
8.	<i>Цимбал-Слатвінська С.</i>	Формування уявлення про семантичну структуру слова в молодших школярів із загальним недорозвитком мовлення.....	55
9.	<i>Чепка О.</i>	Ігрова психотехніка як засіб корекції вад психофізичного розвитку старших дошкільників з особливими освітніми потребами.....	58
10.	<i>Чередник А.</i>	Образи людей з інвалідністю в художній літературі	60
11.	<i>Чернієнко О.</i>	Різновікова група в дошкільному навчальному закладі як типова модель інтегрованої групи.....	62
12.	<i>Черніченко Л.</i>	Формування готовності логопедів до інклюзивного навчання дітей з вадами мовлення.....	65

Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

1.	<i>Бабій І.</i>	Професійна підготовка педагога до розвитку творчої уяви молодших школярів із затримкою психічного розвитку.....	68
2.	<i>Білан В.</i>	Організація соціально-психологічної роботи з дітьми, що страждають церебральним паралічем	70

3.	<i>Бойчук В.</i>	Робота з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату.....	72
4.	<i>Бублик В.</i>	Організація логопедичної роботи з дошкільниками засобами розвивальних ігор.....	74
5.	<i>Гаврилюк С., Поліщук О.</i>	Становлення системи фізичного виховання дітей.....	76
6.	<i>Галицька Н.</i>	Значення системи «раннього втручання» для підвищення якості життя осіб з обмеженими можливостями	80
7.	<i>Демченко І.</i>	Доступність навчання дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі.....	82
8.	<i>Дичок Т.</i>	Ритмопластика як інноваційний метод роботи з дітьми із загальним недорозвитком мовлення.....	86
9.	<i>Івасишина Ю.</i>	Формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку засобами творчої гри.....	88
10.	<i>Коваленко А.</i>	Взаємодія педагогів з батьками вихованців ДНЗ у системі інклюзивної освіти.....	90
11.	<i>Низькодуб І.</i>	Формування комунікативної складової спілкування дітей з хворобою Дауна.....	92
12.	<i>Носач А.</i>	Психолого-педагогічні основи формування природничих понять у дітей молодшого шкільного віку з мовленнєвими порушеннями.....	94
13.	<i>Паршикова І.</i>	Корекція мовлення дітей з розладами аутичного спектру.....	96
14.	<i>Поліщук А. П.</i>	Корекція затримки мовленнєвого розвитку у дітей раннього віку.....	97
15.	<i>Пучкова Л.</i>	Роль асистента вчителя в організації навчання дітей з особливими освітніми потребами.....	99
16.	<i>Славінська Ю.</i>	Мовленнєве зростання молодшого школяра із затримкою психічного розвитку.....	101
17.	<i>Степанішена А.</i>	Роль гри у формуванні моральних якостей дітей дошкільного віку.....	102
18.	<i>Третьяк О.</i>	Особливості розвитку художньо-естетичних інтересів молодших школярів із затримкою психічного розвитку.....	105

19.	<i>Шпильова М.</i>	Корекційно-виховна робота при афазії у дітей та підлітків.....	107
20.	<i>Щербак В.</i>	Дитяча афазія як нейропсихологічний феномен.....	109

Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ

1.	<i>Бевзюк М.</i>	До проблеми взаємодії педагога з батьками у забезпеченні умов інклюзивного навчання молодших школярів.....	111
2.	<i>Бобровська І.</i>	Профілактика та корекція агресивної поведінки старших дошкільників методами психолого-педагогічної терапії.....	112
3.	<i>Дерещук О.</i>	До проблеми творчого розвитку дошкільників із порушеннями мовлення засобами мистецтва.....	114
4.	<i>Єнгалічева І.</i>	Необхідність підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи в інклюзивних групах.....	116
5.	<i>Калиновська І.</i>	Особливості корекції пізнавального розвитку молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами зображувальної терапії.....	119
6.	<i>Коваленко О.</i>	Особливості навчання майбутніх вихователів дошкільних закладів та вчителів початкових класів в інклюзивному освітньому просторі.....	121
7.	<i>Портна І.</i>	Корекційна робота в спеціальній школі..	123
8.	<i>Рибальченко І.</i>	Роль батьків у процесі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку.....	125
9.	<i>Савенко Д.</i>	Проблеми мотиваційно-вольової готовності до шкільного навчання.....	127
10.	<i>Салабай К.</i>	Проблеми інтегрування молодших школярів з вадами психофізичного розвитку в загальноосвітній простір.....	131
11.	<i>Сіліна Г., Клімчук І.</i>	Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти: результати дослідно-експериментальної роботи.....	133
12.	<i>Супрун М.</i>	Із досвіду організації позааудиторної роботи зі студентами-дефектологами....	136

розвитку; із нормальними показниками інтелекту чи із розумовою відсталістю, які потребують тривалих вправлянь у грі); етюди та ігри-заняття (передбачають різні виховні та психотерапевтичні цілі); заняття з психогімнастики (корегування небажаних рис характеру, поведінки) та ін.

І ось тут слід зауважити, що чим дорослішою стає дитина, тим яскравіше змінюються стани її нервової системи, сенсомоторні регулятори діяльності у різних ситуаціях. І якщо дидактико-розвивальне середовище не є агресивним, тобто гармонійно стимулює особистісний потенціал, навіть за умови ЗПР естетичний розвиток дитини не переривається і спроможний досягти досить високих показників, а, інколи стати основою для провідного виду діяльності.

Література:

1. Дем'янчук ОН. Формування художньо-естетичних інтересів учнів спеціальної школи інтенсивної педагогічної корекції: моногр. / О.Н. Дем'янчук, І. Б. Кузава: Волин. держ. ун-т ім. Л.Українки. - Луцьк, 2007. - 84 с.
2. Дмитрієва І. В. Шляхи естетичного виховання розумово відсталих школярів / І. В. Дмитрієва // Дефектологія. - 2006. - № 3. - С.35-39.

Білан В. А.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЩО СТРАЖДАЮТЬ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Дитячий церебральний параліч є захворюванням головного мозку, яке виникає під впливом різних шкідливих умов внутрішньоутробного розвитку, при пологах і в період новонародженості. В центрі клінічної картини знаходяться рухові розлади, що супроводжуються порушеннями функцій інших аналізаторних систем (зору, вестибулярного апарату, глибокої чутливості та ін.), а також мови і психіки. Зараз проблема профілактики, лікування і соціальної допомоги цим хворим є однією з провідних в невропатології дитячого віку.

Виражені рухові розлади і порушення мови при дитячому церебральному паралічі ускладнюють спілкування цих дітей з оточуючими, негативно впливають на весь їх розвиток, сприяють формуванню негативних рис характеру, появи порушень у поведінці, формуванню гострого почуття неповноцінності. Різноманітні рухові, перцептивні, когнітивні, афективні і мовні розлади, як правило, складні, іноді ізольовані, але частіше поєднані, вимагають комплексної медико-психолого-педагогічної корекції.

Одним з найважливіших аспектів такої роботи є створення умов для повноцінного особистісного розвитку дітей з обмеженими можливостями рухів в ході реалізації заходів з психолого-педагогічної реабілітації та соціальної адаптації з подальшою інтеграцією їх у сучасне суспільство.

Систематичне спостереження за розвитком учнів у ході навчально-виховного процесу, динамічне, комплексне, всебічне і цілісне вивчення дитини розглядається як основа соціально-психологічного супроводу освітнього процесу дітей з церебральним паралічем. З урахуванням отриманих результатів психолого-педагогічного вивчення дитини корегується освітній маршрут, розробляються індивідуальні програми навчання, проводиться аналіз їх реалізації. Модель соціально-психологічного супроводу дітей з церебральним паралічем має свою специфіку, яка визначається психологічними особливостями дітей, деформацією їх особистісного розвитку, іноді дисгармонійними відносинами з батьками.

Організація і зміст процесу соціально-психологічного супроводу виходить з того, що головна відмінність педагогічного і психологічного впливу складається лише в особистісній близькості вчителя, соціального педагога і психолога до дитини. Соціальний педагог – це друг, помічник, а психолог-незалежний експерт. У процесі спільної роботи фахівцями реалізуються різні цілі. Метою роботи вчителя, соціального педагога є створення умов для саморозвитку особистості дитини через пізнання себе, психолога-корекція на основі самопізнання виниклих порушень, що супроводжуються усвідомленням себе іншим, «неповноцінним» членом суспільства. Вирішує це завдання соціально-психологічна служба супроводу, створення якої здійснюється поетапно:

1 етап – орієнтаційний.

На даному етапі вивчається психологічна картина освітнього простору (професійний рівень педагогічного колективу, індивідуальні особливості дітей, їх потенційні можливості, мотиваційні фактори навчання, характер необхідної соціально-психологічної допомоги). У процесі роботи з педагогічним колективом формується спільне понятійне поле, поліпшується міжособистісне спілкування.

2 етап – творчий

Цей етап передбачає визначення конкретного змісту взаємодії соціально-психологічної служби з іншими службами дитячого закладу.

3 етап – аналізуючий

Відмінною особливістю цього етапу є якісна зміна психологічного стану колективу згідно результатів роботи, на основі усвідомлення причин, що заважають роботі з розвитку особистості дитини.

4 етап – «спільні акції»

Завданням заключного етапу є подолання професійного розриву між соціальним педагогом і психологом. Їх спільна діяльність стає спрямованою на всебічний розвиток особистості дитини, на формування здорового способу життя – фізичного, психологічного та соціального благополуччя дитини, що страждає церебральним паралічем.

Таким чином, головне завдання соціально-психологічної підтримки дитини з церебральним паралічем – допомогти йому так побудувати

пізнання самого себе, щоб воно стало дієвою силою сприятливого саморозвитку і саморегуляції.

Література:

1. Абрамова Т.Ф. Фізична реабілітація дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарата. / Абрамова Т.Ф., Гончарова Г.А., Гросс Н.А. // Дитячий церебральний параліч. М.: Радянський спорт, 2000. – с. 131–135.
2. Авакян Г.Н. Вивчення координаційних порушень у хворих дитячим церебральним паралічем. / Авакян Г.Н., Булаєва Н.В., Гроппа С.А./ Кишинів: Охорона здоров'я – 1984. – №2 з 23 – 24.
3. Белова Г.И. Відбудовне лікування дітей, хворих церебральним паралічем, в умовах санаторію. / Белова Г.И., Семенова К.А., Шамарин Т.Г. / К.: Здоров'я, 1984. – 104 с.
4. Бен ван дер Стам. Допомога дітям при церебральному паралічі. Практичні поради / Бен ван дер Стам. – Львів: Місіонер, 1995. – 72 с.

Бойчук В.

Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка

РОБОТА З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Мабуть нікого не треба переконувати в тому, що найголовніше у житті людини – це здоров'я. Однак ми сьогодні серйозно стурбовані станом здоров'я наших дітей. Тому що безперервно збільшується кількість дітей порушеннями опорно-рухового апарату. Порушення фізичного розвитку у дітей означає суттєве обмеження життєдіяльності, труднощами в самообслуговуванні, навчанні, вихованні. «Особлива» дитина обмежена у свободі і соціальній значущості. У неї високий ступінь залежності від сім'ї, обмежені навички взаємодії в соціумі. Сім'я в поодиночці, не зовсім готова до того, щоб виховувати повноцінну особистість, і адаптувати «особливу» дитину до реальних життєвих умов. Основне завдання допомоги сім'ї, яка виховує дитину з обмеженими можливостями здоров'я – створити простір, де кожна дитина повинна пройти свій шлях, освоїти основні види діяльності: ігрову, пізнавальну, комунікативну, трудову, тобто те, без чого не може відбутися особистість. У силу особливостей здоров'я, стану, потреб і здібностей дітей з порушенням опорно-рухового апарату, їм необхідна професійна допомога фахівців. Ця допомога повинна носити не тільки медичний характер вона повинна бути комплексною, зачіпати всі сторони життя такої дитини. Саме тому, на разі однією з актуальних проблем освіти є навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату [1].

Для діагностики психофізичного розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату використовують тестування. Ці тестування дають змогу визначити напрямки відхилень у дітей від нормального розвитку: у їх здатності до соціально-адаптованих функцій, тонкої моторної координації, загальної грубої моторики та розвитку мови.